

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku M. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do renty w związku z wypadkiem przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 października 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 października 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 6 października 2014 r. oddalił apelację skarżącej wnioskodawczyni M. Z. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 30 października 2013 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji pozwanego z 18 września 2012 r., odmawiającej jej prawa do renty wypadkowej wobec niestwierdzenia niezdolności do pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., podając, że istnieje w orzecznictwie rozbieżność w zakresie wykładni przepisu art. 477¹⁴ § 4 k.p.c., odnosząca się do: 1) możliwości powoływania się przez wnioskodawcę ubiegającego się o rentę z tytułu niezdolności do pracy na zmianę jego stanu zdrowia po wydaniu zaskarżonej decyzji organu rentowego, która jest przedmiotem kontroli przez sąd powszechny na skutek odwołania od takiej decyzji; 2) możliwości

stosowania przez sąd odwoławczy (apelacyjny) przepisu art. 477¹⁴ § 4 k.p.c.; 3) wykładni pojęcia nowych okoliczności dotyczących stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji, które powstały po dniu złożenia odwołania od decyzji organu rentowego w sprawach, o których mowa w art. 477¹⁴ § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania odwołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. i za jej przedmiot ma art. 477¹⁴ § 4 k.p.c.

Nie jest to przepis wywołujący kwalifikowaną potrzebę wykładni, czyli wynikającą z poważnych wątpliwości lub istotnych rozbieżności w orzecnictwie. Przede wszystkim nie jest to przepis, którego naruszenie miałoby istotny wpływ na wynik sprawy. Wszak jego zastosowanie ma powodować powrót sprawy do organu rentowego i ponowne rozpoznanie niezdolności do pracy. W aspekcie podanej podstawy przedsądu ważniejsze jest zwrócenie uwagi, że naruszenie (analiza) przepisów postępowania ma znaczenie, jeżeli uchybienie przepisom postępowania mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Taka cezura związana jest z procesową podstawą kasacyjną (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). O wyniku sprawy zakończonej wyrokiem decyduje prawo materialne, gdyż to ono wyznacza jakie postępowanie dowodowe było w sprawie konieczne dla co najmniej dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności i czy zgłoszone dowody dotyczyły faktów istotnych dla rozstrzygnięcia (art. 217 i 227 k.c.). Chodzi o to, że w skardze kasacyjnej nie zarzuca się naruszenia prawa materialnego, ani w podstawie kasacyjnej ani w podstawie przedsądu. W takiej sytuacji rola przedsądu nie może polegać na rozwiązywaniu kazusów i wykładni przepisów. Ocena ta jest uzasadniona tym bardziej, że wniosek nie odwołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. We wniosku zauważa się pewne rozbieżności w orzecnictwie, które wynikają z dozwolonej wykładni i innego rozłożenia akcentów. Rozbieżności te nie mają takiej rangi, aby zachodziła konieczność wystąpienia do składu powiększonego o ujednolicenie wykładni. W uzasadnieniu tej tezy wystarczy jednak odpowiedzieć na trzy kwestie sformułowane we wniosku.

W zakresie pierwszej oczywistym jest, że wnioskodawca ubiegający się o rentę z tytułu niezdolności do pracy może powołać się na zmianę jego stanu zdrowia po wydaniu zaskarżonej decyzji organu rentowego, która jest przedmiotem kontroli przez sąd powszechny na skutek odwołania od takiej decyzji. Wynika to z hipotezy przepisu art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. Jeżeli ta zmiana może być kwalifikowana jako nowe okoliczności dotyczące stwierdzenia niezdolności do pracy i odwołanie opiera się wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia (niezdolności do pracy), to sąd uchyla decyzję i przekazuje sprawę do rozpoznania organowi rentowemu i umarza postępowanie. Prawodawca wyraźnie wymaga więc aby w takiej sytuacji sąd nie prowadził dalej postępowania. Tym samym, Sąd prowadzi dalej postępowanie, gdy taka sytuacja nie zachodzi. Wystarczająco klarownie wyjaśniono to w wyroku Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 r., II UK 79/11. Zdanie odrębne do tego wyroku nie stanowi samodzielnego orzeczenia. Analizę orzecznictwa na tle art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. i rozważanej kwestii przedstawiono w postanowieniu Sądu Najwyższego z 20 listopada 2013 r., II UK 333/13. Chodzi więc tylko o uporządkowanie właściwych reguł, w których wcale nie ogranicza się ubezpieczonemu praw w postępowaniu o rentę. Po odwołaniu do sądu ubezpieczony może zawsze zgłosić kolejny wniosek o rentę, natomiast postępowanie sądowe ma weryfikować dotychczasowe postępowanie przed organem rentowym zakończone wydaniem decyzji. Czyli nie powinno być tak, że dopiero w sądzie rozpoczyna się postępowanie o rentę wynikające z niezdolności do pracy, która nie była zgłoszona i oceniona w ramach wniosku przed organem rentowym. Czym innym jest kontrola w sądowym postępowaniu odwoławczym zaskarżonej decyzji. W tym zakresie pozostałe reguły procesowe nie są wyłączone, zatem między innymi z art. 381 k.p.c., art. 382 k.p.c. i nawet art. 477^{14a} k.p.c. Przedmiot i zakres postępowania sądowego określa więc decyzja pozwanego, czyli według stanu faktycznego (niezdolności do pracy) i prawnego z chwili jej wydania. Nie koliduje to z regulacją art. 316 k.p.c., gdyż kontrola sądu może dać inny wynik przy zachowaniu trybu art. 477¹⁴ § 4 k.p.c.

Z kolei pytanie o możliwość stosowania przez sąd odwoławczy (apelacyjny) przepisu art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. również nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa. Zwłaszcza, że taką przedstawiono już w orzecznictwie. Analiza przepisu wskazuje,

że to sąd pierwszej instancji uchyla decyzję, przekazuje sprawę organowi rentowemu i umarza postępowanie. Jeżeli wyda wyrok, to dalej zastosowanie mają przepisy art. 386 k.p.c. Podstawy uchylenia wyroku są ściśle określone. Nawet gdyby sąd pierwszej instancji naruszył art. 477¹⁴ § 4 k.p.c., to nie powinno być to ocenione jako przyczyna nieważności postępowania (art. 379 k.p.c.). Ponadto istnieje odrębna regulacja z art. 477^{14a} k.p.c. Jednak ta wielość sytuacji procesowych wcale nie usprawiedliwia braku ich właściwego odróżnienia i stosowania. Punkt ciężkości leży więc w podstawowych regułach, czyli że to organ rentowy w pierwszej kolejności ustala i ocenia niezdolność do pracy a także nowe okoliczności z art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. Sąd powinien więc umorzyć postępowanie. Jeżeli prowadzi kontrolę decyzji w postępowaniu odwoławczym, to co do zasady wedle przesłanek faktycznych i prawnych na dzień wydania decyzji. Ubezpieczony może wystąpić z kolejnym wnioskiem o rentę o ile nowe okoliczności nie spowodują powrotu sprawy do organu rentowego właśnie w trybie art. 477¹⁴ § 4 k.p. Intencja jest więc jasna, sąd nie powinien zastępować organu rentowego w zakresie określonym w tym przepisie. Jeśli nie spełnia się ten wyjątek, to nie zmieniają się reguły sądowej kontroli odwoławczej decyzji, czyli gdy nie występuje sytuacja „nowych okoliczności”.

Trzecia kwestia to pytanie o wykładnię „nowych okoliczności”. Pojęcie to ma już swoją wykładnię w orzecznictwie (choćby wskazane wyżej sprawy II UK 79/11, II UK 333/13). Podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie obejmuje „potrzeby wykładni” dokonanej już wykładni pojęć prawnych.

Z powyższych motywów, z braku zasadnej podstawy przedsądu, orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).